

Апостолът в прекеждие

от Ив. Вазов.

На местото, дето днес се красува княжевският дворец, на 1871 година стоеше старият валийски конак, със своите лоши, сбутани, с неправни стени здания, снабдени с вежли чардаци-коридори кжм тесния, постлан с камжни двор и със своята голема джрвена порта кжм запад, вардена от двама стражари, от лево на която стжрчеше джамия, а от десно се зеленееше голема вжрба с увиснали до земята клони, що едничка радваше погледа тука.

През един хубав юнски ден в нея година, из конашката порта излязоха вкупом неколко заптиета, спряха се на малкото мегданче там, пошушукаха си неколко време, па се пржснаха по разни посоки.

Един от тех, познатия Али-чауш — чернокож, брадат, с грубо и подпухнало лице турчин — улови чаршията — днес Тжрговска улица — проби си пжт през шумния вжрвляк, който гжмжеше из тесната с притиснати и низки редове от бакалници и дюкяни, улица, като се вгледваше внимателно в некои лица. Когато пристигна при хана на Трайковича, той го изгледа изпитателно, както и кржчмата му, попипа машинално револвера си, като да се убеди, че е на местото си в калжфа, па потегли да влезе в хана.

Току в сжщия миг едно заптие се задаваше от среца му. Али-чауш се спре до вратнята на хана и го вжзчака.

— Какво научи? — попита го той низко.

— Прегледах, но такжв не намерих — отговори заптието, като си обриса с кжрпа изпотения бржснат врат.

— Ти гледà ли добре? Запомни ли хубаво? Около двајсет и пет годишен, рус, сивоок, мжршав, средна ржст и с черно сàко. Иди на другия хан? Най-много гледай очите: сиви, много сиви — гжлчеше Али-чауш настабително, а очите му играеха на четири и забележваха кой минуваше край хана и кой влезваше в него.

— Разбрах, Али-чауш! — и заптието отиде.

Този разговор между двамата заптии се отнасяше за Василя Левски, когото тжрсеха да уловят.

По това време неустрашимият апостол беше дошел от Пловдив в София, под предлог, че е тжрговец за вжлна, та устройваше комитета, който по-после стана исторически прочут по обира на турската хазна при Араба-Конак. Софийската полиция предизвестена телеграфически от пловдивската за това, беше цела на крак. Рояци заптиета беха пуснати за него. Али-чауш, най-живият и сжобразителният от тех, ржководеше диренето от неколко дена и даваше нуждните наставления на полицейските хора, заедно с точното описание лицето и облеклото на революционеря.

Прочее, дяконжт се намираше в голема опасност; винаги джржжк и безстрашлив до безрасждство, убеден в кекавостта на турската полиция, самоуверен, може-би верующ в звездата си, тжй като до сега безброй пжти беше се изтжрвал из ноктите на враговете си, той нито подозираше, че е подушен, нито приятелите му в града знаеха това нещо, за да му дадат по сигурно убежище.

Острите погледи на Али-чауша се втреничиха изпитателно и в Илчовото кафене, което беше залепено до Трайковичевата кржчма, и той влезе в него, преди да влезе в хана.

В кафенето имаше четири души: един гост — бжлгарин, еджр, дебел, в френски дрехи, — който пушеше наргиле на пейката; Илчо кафеджият, който точеше един бржснач на ябелието, а пред огледалото — чиракжт му бржснеше един гост, обжрнат гжрбом кжм вратата, с руса коса и черно шаячено сàко.

Той беше Васил Левски.

Али-чауш поздрави бжлгарина с нарги: лето, когото познаваше, отиде при кафеджият и го попита с равнодушен уж вид, но низко-

— Нема ли тука в хана, Илчо, един . . . тжрговец? — турчинжт направи описание на лицето и на дрехите на дякона.